

לי שאינם מ策טראפים אף כשהוא י' טפחים בין אחד לשני עכ"ל ולא כתובطعم לדבר ואני יודע מניון לו, ושוכ ראייתי בספר חזון איש סימן י"ג אות ד' שכחוב שמצטראפים.

היהודים הרצל הנקיין

רב אורי

מג' טפחים, אבל החותמים שהיו באלבוסון היו מכונינים כנגד החללים שבגדר במאצע. כיון שהחותמים האלו רתוקים יותר מג' טפחים מהחותמים במאצע אינם מצטראפים ואין כאן מחלוקת, אבל אילו היו ב' גדרות עומדות זו פחות מג' טפחים נחשב הכל לגדר אחת וחוטי האחת משלימים לשניה. ולא הוצררתי לכטוב דבר זה אלא מפני שרוב מובהק אחד כתוב

סימן כד

מחיצת ערב בלא שניי ומחנה צבאי

אינו, שלפי זה לא יציר הדין של ערב בלא שניי כי כל חוטי ערב צרייכים עמודים להתחוקם ולכנן כתוב בחזון איש סימן י"ג אות ד' שאין לעשות מזה שום סנייף להקל. ובאמת דברי המשbezות והב תמהווים וגם אין מקום לצייר שציר כבודו, שהלא במשנה במסכת ערובין דף ט"ז עמוד א' בדבר המתחיל מקיפין שלשה חבלים וזה לעמלה מזה פרש"י על גבי יתרות סכיב, ומכואר יותר במתוספתא פרק ב' הלכה ב' אם רצה מביא יתידות שהן גבותות עשרה טפחים ומשקען בארץ ומביא שלשה חבלים שעבעין יתר על טפח או ארבעה אף על פי שלא היה עבעין יתר על טפח ומקיפה להן מבחוץ וכו' עכ"ל, והוא הנקראת מחיצת ערב בסוגיא שם שאינה מועילה יותר מבית סattiים הפק מדברי כבודו. ובשער הציוון בסימן ש"ס סעיף קטן ב' המשmitt בכוננה את דברי המשbezות והב בעניין מהיצת ערב, שכן במשנה ברורה סימן שס"ב סעיף קטן ל"א פרש מהיצת ערב כגון של חבלים המתוחים על יתרות התקומות בארץ עכ"ל. ואולי היה לפרי מגדים ציר אחר בפרש לט"ש.

ולע"ד לא נשאר אלא לשון הרמב"ם בהלכות שבת פרק ט"ז הלכה י"ח שמחיצת שניי או ערב היא מחיצה גמורה ולא הוכיר היחיד או רבים, ועיין בעורך השלחן סימן ש"ס אות ו' שפרש דבריו בטוב טעם שלא כהבנת הכסף משנה והאחרונים וכן פרש בספר בני ציון חלק ו' סימן שס"ב אות י' וסימן ש"כ אות א'. ומוכחה שדעת הרמב"ם כן מהמאירי

ביה, כי תשרי תשלי"ח
לרב אהרן

מאד התרשםתי מתשובתו ומהירהה שכולה רוויה דאגה להלכה וערבות לישראל ואני מה עננה אבתראית. חכתי לכתחוב לו עד שיכולתי לשלהק העתק מכתב שכתבתי לפני שנה לר' (אחד) שליט"א [סימן כא] אשר חילתו וטפו נוגעים לעניינו. שוכ ראייתי בהקדמה לספרו דיני צבא שאותו רב יעץ לכבודו בענייני ערובין, וערביך ערבה צריך.

בעניין צורת הפתח שאינה מועילה בבקעה, כתבתי במכחוב הנזכר ולפנוי במכחוב אחר [סימן יז]
טעם שהשלחן עירוך התעלם מהדעה הראשונה בתוספות וברא"ש ושאין רשות לפ██וק נגד דעה ב', שהוא העיקר מאחר שדעת רוב הראשונים לאסור בצווף דעת הרמב"ם וסייעתו. אך אולי יש מקום להמה שהסביר כבודו לסמוק בשעת דחק גדול על מעוטם ראשונים בדרך של שתיקה ואיד-אמירת התנאי של חצר ושמוטב שהיה שוגני ושיאכלו בשור תמותות שחוטות וכו'. ובעיקר העניין נראה שאין המכשול כי רוב המהנות הם קבועים ולכן אין להם דין בקעה.

אבל מה שכחוב כבודו לסמוק בעניין מחיצת ערב בלא שניי על הצעת המשbezות והב בטימן שס"ג סעיף קטן א' שככל שיש עמודים בודדים של שתי נספ' על חוטי הערב נקראת מחיצה מועלה, זה

גודל המשבצאות יותר מ-24 ס"מ, שכיוון שכלל גדר תיל בחדא מחותא עם גדר אבן וגדר צבירים צפופים שהן מחיצות מעולות הוי כאילו כתוב בפירוש שמחיצת ערב היא מחיצה גמורה, והוי מכשול לרבים. ולגביו וכי הרבים מודיע תורה, אם החוטים סמכים שלשה טפחים ממילא מהווים מחיצה מן התורה ואם איןם סמכים אדי בדרך כלל אי אפשר לתקנם בגלל הטרחה הרבה ולכנן אין הפסד אם ישמש דבר זה.

אבל הנה מחיצת החליט מותרת בשירא אבל גם מותרת במחנה כמו שאמרו בתוספתא ערוביין פרק ב' הלכה ד' אחד שירא ואחד מחנה עכ"ל עי"ש ובפרשיהם. ויש חילוק בין שירא למחנה כי שירא היא דока ארעית, ואפשר שאינה אלא לשבת אחת בכל חניה אבל יותר מזה לא מקרי שירא שאף שלכמה עניינים לא מקרי קבוע אלא שלושים יום אבל משמעות שירא היא שחונים לשבת אחת וכן משמע בתוספות בדף י"ח עמוד א' בדבר המתייחל י' כורדים שישירא היא לשעה, מה שאין כן מחנה מלחמה פשוט שהוא אפילו קבוע כמו שכתב כי תוצר אל עיר ימים רבים. ואם כן מצאנו שmachנה קבוע מותר בצורת הפתח הויאל ואני שירא ארעית וגם מותר במחיצת שתי אלה ערבית או ערבית ללא שתי אף על פי שהוא קבוע כיוון שחכים היקלו במחנה כמו בשירא הויאל ועוסקים במלחמה ואיפלו מלחמת הרשות. ולפי זה אם נדון מלחמות צבא היום כעוסקים במלחמת רשות וכל שכן במלחמת מצוה והגנה, ובעניין אחר [סימן מג] אדון בזה איה, שוב יהיו מותרים במחיצות ערבית ללא שתי. ואין לומר שהו רק בשעת לחימה או כוננות, שלא רכנו יהונתן כתוב שלא התירו להם ערכבי תחומיין שמה צריך להם להתריד לצאת חזע לתחום בעוד שאין נלחמים ואין האויבים יוצאים לנוגדן עכ"ל ומסתבר שמיירי אפילו אם בכלל אותה שבת אינם לוחמים שעדיין יש להם דין מhana כיוון שיעיסוקיהם במלחמה, חזע מהיתר תחומיים. וכן משמע שמחנה אינו דока מקום סכנה עי"ש, שאם לא כן מהו לשון כל שכן שנקטו היה להם לנחות שהוא הדין במקום סכנה אחרת. ורק לע"ד אין להסיק ממש שככל מקום סכנה יש לו גם היתר

שכתב כן בשם גודל המחברים, ועוד כתוב שגם גאנז הראשונים פרשו כן והובא באוצר הגאנונים. ולע"ד גם דעת הכלבו היא כן שכתב בהלכות שבת הקיף בקנים גבויים עשרה או יותר אם אין בין קנה לחברו ג' טפחים אף על פי שהם שתי בלי ערבית או ערבית בלי שתי הרי זו מחיצה גמורה שככל פחוות מג' כלבוד דמי עכ"ל ולא הביא עניין שירא כלל עי"ש וכן בארחות חיים. אבל אין הלכה דעתה הרמב"ם והכלבו והארחות חיים נגד דעת שאר ראשונים ומשמעות לשון השלחן ערוך, וגורוע מעניין צורת הפתח בבקעה הנאמר לעלה שם ההיקף בבקעה הוא דבר שאינו מצוי ולכן לא שייך כל כך מנגד מה שאינו כן במחיצות שתי או ערבית בישוב שמנาง ישראל הוא שאין מקיפים בהן, ולכן אין להתריר כי אם בשעת דחק גדול בשאי אפ"ר באופן אחר ולא כהיתר קבוע ולא לקובעו בספר לרבים.

הנה לפי ההלכה אינה מועילה צורת הפתח אלא בישוב קבוע ולא בשירא ארעית, וממחיצת שתי שלא ערבית או ערבית ללא שתי אינה מועילה אלא בשירא ארעית ולא בישוב קבוע יותר מבית סתאיים. והבעיה היא שהמציאות היום היא להפרך, שדוקא במאהן לשבת אחת קל להקייטו בצורת הפתח ואילו מחנות קבועים הם המוקפים בגדרי תיל שהן מחיצות ערבית ללא שתי. אבל לא בשליל זה נשנה את ההלכה, וכך על פי שטעם פסול מחיצות גרוועות הוא שאין בריאות וחוקות כמו שכתב רבנו יהונתן ותבאו כבודו, לא פלוג רבען שהרי אפילו מותות חזקים קבועים בארץ או בכתון פסולים מטעם מחיצות ערבית כמו שכתבו האחרונים. ולא מצאנו שחכמים התירו איסוריים בדיעבד בגלל שקלית דעתם אינם משגיחים בהם, וכך אם בודאי ראוי לרבענים פרנסים לעשות מחיצות גרוועות לשוויי רשות היחיד מן התורה לכל הפתחות, אבל לע"ד זה בצענעה לזכות אחרים אבל לא לפרסמו בספר לבעלין בתים ודומה שמותר להם לטלטל לכתילה. וגם רבנים נכסלים בהלכות ערוביין וגם סמכים על ספרו דיני צבא כיוון שהיומם לומדים מסכתות סדר הישיבות ואחר כך יורה דעתה ואינם לומדים מסכתות מועד ואורת חיים, והגמינו זצלה"ה היה צוח על זה. لكن לע"ד צריך להשמית המלים גדר תיל שאין בין החוטים רוחם של 24 ס"מ ולכתוב במקום גדר בטחון שאין

שתי אם אין בית סattiים פנוי. וכמודמה שהדבר חדש ויש לקבל הסכמה רבנים מובהקים.

יהודיה הרצל הנקיין

רב איוורי

מחיצות גרוועות ודוק. ויש לחלק היום בין מהנה לוחמים וסמווק לגובל בין מהנה אימונים ובعروף שאו אין עיטוקו יצאה ומלתמה, ובמהנה קרבי יהיה לו דין מלחה להתיר להם מחיצות ערב ולא

סימן כה

עד בעניין מהיצה ערב بلا שני שעת הדחק

שחבל אחד הוא ע"ג ושלא כליקוטי מהרייל. אבל איןנו דיק לע"ד, כי אין כוונת התוספות שהגמלים ייפילו את כל הגדר עם העמודים אלא שייפילו את החותם העליון של צורת הפתח כיוון שמתוח על גבי עמודים ואיןנו קשור מסביב מן הצד, וממילא לא יוציאו שאר החותמים והעמודים אם אינם בניוים כמחיצה כשרה ולכנן צריך לדדק שיחיו מהיצה ערב כדיינה. ולכנן אין התוספות חולקים על המהרייל ערב כדיינה. שוחטים בחול צורת הפתח אינם מבטלים צורת הפתח.

עוד ציין כבudo לש"ת ברית אברהם סימן כ"א ושגם בבא יעקב הביא דבריו, שהתר לחייב ישוב קבוע במחיצות ערב بلا שני שעת הדחק ולסמווק על שיטת הרמב"ם שנם מהיצה ערב או שנייה היא מהיצה מעולה. מה שפרש שם שגם הרי"ף והרא"ש טוביים כהרמב"ם, ושרב נחמן אמר מהיצה שתשתמשה לאויר או מהיצה שנייה بلا ערב או ערב بلا שנייה יחיד נתונים לו בית סattiים וכו' ג' נעשו שירא ונוהנים להם כל צרכם ושפסק הרי"ף שהלכהقرب נחמן כלומר בעניין הראשון שמחיצה שתשתמשה לאויר יש בה תנאים אלה, אבל בעניין השני שהוא של מהיצה שנייה או ערב פסק אחר כד חכמים בתראי ששתי بلا ערב או ערב بلا שנייה מועל בכל מקרה ולכנן אין סתירה בין מה שהרבי"ף פסק כרב נחמן לבין מה שפסק חכמים בתראי, לע"ד אי אפשר להכנס ובה בלשון הרי"ף שכתב דרש רב נחמן וכוי הלך חדיד נוחני לו בו בית סattiים שלשה נעשו שירא ונוהנים להם כל צרכן ואע"פ שהוא שתי بلا ערב וכן הלאה עכ"ל הרי שפסק

כיה, כי כפלו תש"ט
רב אחד

בינתיים ראיתי את הספרים שכבudo ציין להם במכתבו. תחילת בפסקין ערובין המזוהים כשל מהרי"ם ב"ב, שכותב בסימן ל"ז שולשה נתנים להם כל צרכם וכו' ולא הזכיר לשון שירא, ומשמע שכל שולשה ואפלו תושבים קבועים. ואולם עיין שם בסימן כ' שהעתיק לשון המשנה שירא שחנתה בקעה והקיפו ג' חבליים, ושם הקשה למה לא בנו צורת הפתח ותרץ כתורץ השני בתוספות שאסורה שולשה בבקעה, ודעתו בפשיות שבמקרים שומרה לצורות צורת הפתח עשו כן וכמו שהביא ראייה מהירושלמי מדרכי ר' הגי אם פאה מועילה ביתר מי' די בחבל אחד עכ"ל מהרי"ם, וממילא מי שמקיף ג' חבליים סתמו בקעה שאינה מועילה שם צורת הפתח ויש לומר שסמרק על זה בסימן ל"ז ולכנן אין ראייה ממש.

בעניין זה של התוספות ציינתי [סימן כג] לש"ת דובב מישרים חלק א' סימן ג' וכן כבudo ציין אליו בספרו, שבתווך הראשו בתוספות שם אמר ר' ר' שלא בנו צורת הפתח כיוון שלא היה מתקיים דאותו גמלים ושדו ליה, והקשה בש"ת דובב מישרים דכל זה תינח ליישב דלא סגי בחד חות אבל מ"מ אמר ציריך לדדק שלא יהי בין חבלי טפחים וכו' הלא יכול לעשות חות אחד ע"ג וייה צוה"פ והשני חבליים יהיו לחזק ושפירות יהנו אפילו יהיו מרוחקים זה מזה, ולכנן הסיק שכיוון שעשה חבלי באמצעות צורת הפתח אף על גב